

Gebruik tekst 3.

Het buitenlandbeleid van de Verenigde Staten wordt in sommige perioden meer bepaald door opvattingen uit de groep realistische theorieën en in andere perioden meer door opvattingen uit de groep liberale theorieën.

- 2p 18 Leg uit bij welke van de twee groepen theorieën het industriebeleid van de regering Biden past. Gebruik in je uitleg een omschrijving van de gekozen groep theorieën en informatie uit tekst 3 om de groep theorieën te illustreren.

Gebruik tekst 3.

De directeur van de Wereldhandelsorganisatie Okonjo-Iweala waarschuwt dat het beleid negatief kan uitpakken voor de aanpak van wereldwijde collectieve uitdagingen.

Internationale handel is een voorbeeld van zo'n collectieve uitdaging, oftewel het collectieve-actieprobleem.

- 4p 19 Beredeneer met een taak van de Wereldhandelsorganisatie dat de Wereldhandelsorganisatie zelf te zien is als een oplossing voor internationale handel als een collectieve-actieprobleem. Gebruik in je redenering:
- een taak van de Wereldhandelsorganisatie en informatie uit tekst 3 om de gekozen taak te illustreren;
 - een omschrijving van het dilemma van collectieve actie, en informatie uit tekst 3.

Opgave 4 De boycot van *The Sun* in Merseyside

Bij deze opgave horen tekst 4, tabel 1 en figuur 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In het voetbalstadion van de Britse voetbalclub Liverpool FC vond in 1989 een drama plaats waarbij 96 voetbalsupporters werden doodgedrukt. De Britse sensatiekrant *The Sun* schreef de oorzaak van het drama toe aan het gedrag van Liverpool-supporters. Die beschuldiging bleek later onterecht.

De beschuldigingen van *The Sun* leidde tot een boycot van de krant in Merseyside, het gebied in Noord-Engeland waar Liverpool in ligt. In 2016 blijkt uit het Brexit-referendum dat de inwoners van Merseyside veel meer pro-Europese Unie zijn dan inwoners van vergelijkbare gebieden in Noord-Engeland. Politicologen Foos en Bischof hebben onderzoek gedaan naar een verband tussen de boycot van *The Sun* en de pro-Europese Unie houding van de inwoners van Merseyside.

Gebruik tekst 4.

In tekst 4 beschrijven Foos en Bischof de boycot van de krant *The Sun*. Er zijn verschillende factoren die sociale cohesie binnen een groep kunnen bevorderen. Een daarvan is wederzijdse afhankelijkheid.

- 2p 20 Leg met een **andere** factor die sociale cohesie kan bevorderen uit dat sociale controle heeft bijgedragen aan het boycotten van *The Sun* in Merseyside. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van de gekozen factor en informatie uit tekst 4 waaruit de factor blijkt;
 - een omschrijving van sociale controle en informatie uit tekst 4 waaruit sociale controle blijkt.

Gebruik tabel 1.

Voor hun onderzoek analyseerden Foos en Bischof de berichtgeving over de EU in de redactionele commentaren van *The Sun* en van *The Mirror*, de andere grote Britse sensatiekrant. In tabel 1 staan resultaten uit hun onderzoek.

- 1p 21 Beargumenteer of uit de gegevens in tabel 1 blijkt dat *The Sun* het onderwerp Europese Unie negatief frameet. Gebruik in je argumentatie een omschrijving van framing en informatie uit tabel 1 om framing te illustreren.

Gebruik tabel 1.

Door de boycot van de krant *The Sun* in Merseyside hebben Foos en Bischof kunnen onderzoeken of er een verband is tussen het lezen van de krant *The Sun* en de houding van mensen tegenover de Europese Unie. Naast deze twee variabelen stelden de onderzoekers ook een derde variabele op, namelijk een interveniërende variabele.

- 3p 22
- Geef een omschrijving van het begrip interveniërende variabele. Geef aan welke interveniërende variabele in het verband dat door Foos en Bischof is onderzocht, te herkennen is in tabel 1. Gebruik in je antwoord informatie uit tabel 1 waaruit de interveniërende variabele blijkt.
 - Leg de functie van de gekozen interveniërende variabele uit in het onderzochte verband tussen het lezen van *The Sun* en de houding tegenover de EU.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Gebruik figuur 1.

Foos en Bischof hebben onderzoek gedaan naar de causaliteit tussen de boycot van de krant *The Sun* sinds 1989 en de steun voor het verlaten van de EU van de inwoners van Merseyside en andere gebieden in Noord-Engeland. De gegevens in figuur 1 komen uit dit onderzoek. Een causaal verband voldoet aan drie eisen. Een van deze eisen is dat uit onderzoek blijkt dat de onderzochte variabelen moeten correleren.

- 2p 23
- Noem een **andere** eis voor het kunnen vaststellen van causaliteit.
 - Beoordeel of het verband tussen de boycot van de krant en de steun voor het verlaten van de EU in figuur 1 voldoet aan deze andere eis voor causaliteit. Gebruik in je beoordeling een omschrijving van de gekozen eis voor causaliteit en gegevens in figuur 1 of de toelichting van figuur 1 om de gekozen eis te illustreren.

Volgens Foos en Bischof hebben de inwoners van Merseyside een andere houding tegenover de EU sinds de boycot van de krant *The Sun*.

- 1p 24
- Leg uit dat politieke socialisatie deze andere houding sinds de boycot kan verklaren. Gebruik in je uitleg de omschrijving van het kernconcept politieke socialisatie.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.